

## Samarbeid om fou med samfunns- og arbeidsliv, sett fra et høgskoleperspektiv

Forskning i Sogn og Fjordane gir i mange tilfeller store fordeler. Høgskulen har et godt rykte, den samarbeider godt med offentlige og private aktører og man opplever få formelle hindringer utover finansiering. Mange forskere trekker nettopp frem høy deltakelse og svarprosent, gode etablerte nettverk og møtepunkter som en klar fordel. Grunnlaget for å drive solid empirisk forskning er til stede.

### Eksempler på hvem vi samarbeider med og hvordan

1). Innenfor **helseforskning og læring** har vi f.eks ASK-prosjektet, som er et tverravelingsvis prosjekt ledet av Professor Sigmund Alfred Anderssen og førsteamanuensis Geir Kåre Resaland. Målet er å undersøke hvilken effekt en time daglig fysisk aktivitet i skolehverdagen for 9 åringer har på helse og læringsresultater. Prosjektet er støttet av NFR og har et samlet budsjett på ca 30 millioner kroner. Samtlige kommuner i Sogn og Fjordane er med i prosjektet og gjennom loddtrekning er skolene plassert i kontrollgruppen eller intervensjonsgruppen.

Datainnsamlingen er svært omfattende og krevende. Gjennom etablerte samarbeidsfora mellom offentlige aktører har man klart å få en bred og unison forankring av prosjektet. Dette er avgjørende for å gjennomføre denne typen prosjekt. Samarbeidspartnere i ASK er:

University of Southern Denmark, Denmark, Norwegian School of Sport Sciences, Norwegian University of Science and Technology, University of Agder, University of Bergen, University of Oslo, Førde Health Trust/Helse Vest, The University of British Columbia, University of Amsterdam, Netherlands (Swammerdam Institute for Life Sciences), VU University Medical Center, Amsterdam, Netherlands, University of Basel. I tillegg er prosjektet forankret hos KS, Utdanningsforbundet, Sogn og Fjordane fylkeskommune og Fylkesmannen i Sogn og Fjordane.

2). I 2008 gikk Helse Førde og Høgskulen sammen om etableringen av **Senter for helseforskning**. Målet var å gå sammen om å styrke helseforskning og utviklingsarbeid innen brede nasjonalt og regionalt prioriterte område med relevans for fylket. Forskning på sykkelig overvekt ble utpekt som en strategisk satsing. Helse Førde hadde gode registerdata på pasienter operert for sykkelig overvekt og man inkluderte pasienter under livsstilsbehandling hos Haugland rehabiliteringssenter. Forskningen har vært tverrfaglig og tverrinstitusjonell. Satsingen har generert eksterne midler, stipendiater og forskning av høy kvalitet. En ekstern evaluering i regi av Helse Vest (sep. 2014) konkluderer med at «Satsingen har videre hatt svært gode resultater med hensyn til vitenskaplige publikasjoner og avlagte doktorgrader. Satsingen er også relevant innrettet, og får full score både når det gjelder klinikk nær og translasjonell forskning.» Samarbeidet mellom høgskulen og Helse Førde omtales som essensiell, men også at forskningssatsingen har klart å koble seg til andre strategiske satsinger i Helse Vest. [Dagens Medisin](#) har omtalt saken og her forklarer forskningsleder Marit Solheim suksessen med:

– Nøkkelen til at vi har lyktes, er at vi har jobbet tverrfaglig. Det er helt avgjørende når man skal bygge opp sterke forskningsmiljø ved små sykehus. I tillegg samarbeider vi tett med andre aktører nasjonalt og internasjonalt, sier Solheim.

Sakshandsamar  
Runar Tengel Hovland

---

3). Forskningsprogrammet **Samhandling, styring og innovasjon i offentlig sektor** bidrar med kunnskap knyttet til to av de foreslåtte hovedmålene for norsk forskning de neste åra ("bedre helse og helsetjenester" og "forskningsbasert velferdspolitik og profesjonsutøvelse i velferdssektorene"). Forskningen omfatter studier av virkninger av samhandlingsreformen, samspillet mellom tilsyn og kvalitetsutvikling i helsesektoren og en bredere analyse av utviklingstrekk og særtrekk ved det norske styringssystemet. Programmet har nasjonale og internasjonale partnere. Forskningen på samspillet mellom tilsyn og kvalitetsutvikling er en fortsettelse av et doktorgradsprosjekt fra samme gruppen og inkluderer nå Fylkesmannen i Sogn og Fjordane som partner. Programmet har stor relevans for regionalt samfunns- og arbeidsliv.

4). PRAKUT-prosjektet **Lærande regionar** undersøker hvorfor det er så store regionale forskjeller på skoleresultat, og mellom annet hvorfor resultatene er så gode for skoler i Sogn og Fjordane. Utgangspunktet for prosjektet er et ønske fra fylkesmennene i Sogn & Fjordane, Oppland, Aust-Agder og Nord-Trøndelag i 2011 om å forske på hva som virker positivt for resultatene på nasjonale prøver. Et forprosjekt ble etablert med representanter fra KS, fylkeskommunene i Nord-Trøndelag og Sogn og Fjordane, høgskulane og Utdanningsforbundet. Faglige samarbeidspartnere er Høgskulen i Sogn og Fjordane, Universitetet i Agder, Høgskolen i Hedmark og Høgskolen i Nord-Trøndelag. Forprosjektet ble støttet av Utdanningsdirektoratet, men har nå finansiering fra Forskningsrådet i perioden 01.05.2012 – 31.12.2014. I et kapittel i en underveirapport fra prosjektet peker forfatteren på Forum for skule- og barnehageutvikling som viktig for kvaliteten blant fylkets skoler: «Det som synest vere felles, er ei overtyding om at samanknyttinga av aktørane i Forum, fører til ein høgare grad av profesjonalisering, ei sterkare grad av orientering mot kompetanseutvikling i yrkesutøvinga i skulane – i brei tyding. Det handlar ikkje berre om læraranes yrkesutøving, men dei skuleansvarlege i kommunane, i KS, i Utdanningsforbundet, i høgskulen og i forvaltninga. Ikkje minst fører systemet til at ein går i takt. 'Det blir ein veldig styrke', når Utdanningsdirektøren, HiSF, kommunane, KS og Utdanningsforbundet går i takt, og kommuniserer den same budskapet.» Det er gjennom det samme forumet at ASK-prosjektet forankres.

5). **Renewable Energy Projects: Local Impacts and Sustainability.** Dette er tittelen på et fellesprosjekt mellom to avdelinger i HiSF og som i høst fikk tildelt 16 millioner kroner fra Forskningsrådet til å studere ringvirkningene av fornybar energi. [Dette intervjuet på Sogn og Fjordane fylkeskommune sin nettside](#) sier mye om verdien av samarbeidet med lokale og regionale aktører:

*Med Sogn og Fjordane som utgangspunkt for forskinga, vil høgskulen sjå på kva økonomiske, sosiale og miljømessige ringverknader slik kraftproduksjon fører med seg. Professor Erling Holden meiner fylket er eit naturleg utgangspunkt for slik forskning, og legg vekt på at dei ikkje berre skal sjå på dei positive ringverknadane.*

*- Sogn og Fjordane har 10 prosent av den eksisterande kraftproduksjonen i Norge, og i tillegg eitt av fem planlagde kraftprosjekt i landet. Dette skapar betydelege verdier for eigarar og lokalsamfunn i fylket, men fører samstundes med seg miljømessige og sosiale konsekvensar. Det er mellom anna denne balansen vi ønskjer å forske nærare på, seier Holden.*

Sakshandsamar  
Runar Tengel Hovland

---

Prosjektet er et eksempel på hvordan relevante lokale problemstillinger også har internasjonal relevans. Forskningsrådet sin samlede vurdering av prosjektet var høyeste karakter, og i vurderingen av den vitenskaplige kvaliteten skriver de:

*This is an exceptional proposal in scope and in the depth of each of the areas identified. It is addressing an area giving rise to key policy difficulties and contradictions nationally and internationally. It is doing so in a balanced and integrated way. It is proposed to analyse the economic, social and environmental dimensions of sustainable development using respectively real options theory, social theory and restoration ecology. Each of the work programmes is clearly articulated and has the potential to generate significant empirical, conceptual and theoretical insights.*

## Incentiver for mer samarbeid

Disse fem eksemplene forteller noe hvor viktig kontakten med samfunn- og arbeidsliv er for å kunne få gjennomslag i søknader. Solid forankring og samarbeid bygger opp under forskningsprosjekters samfunnsrelevans.

Et nytt finansieringssystem bør inkludere elementer som stimulerer til mer samarbeid mellom UH-sektoren, offentlige institusjoner og næringsliv.

Dette kan eksempelvis gjøres ved at Regionale prosjekter gir en uttelling på budsjettet på linje det NFR og EU-prosjekter gir i dagens finansieringssystem. En alternativt grep er å sørge for at prosjektmidler som settes av til øremerkede formål, først utløses dersom en lykkes i å få til samarbeidsavtaler der samarbeidspartnerne bidrar med tilsvarende midler.

Vi vil avslutningsvis advare mot innføring av finansieringsordninger som krever stor økning av administrativ innsats. Transparens i finansieringen av høyere utdanning vil være av stor verdi også i fremtiden.